

Mene det, ja, men skrive det?

Det er språkbruken som overrasker oss, og som vi mener noen ganger åpenbart er over streken, skriver Elisabeth Sveen Kjølrsrud om sykepleiere og sosiale medier.

Elisabeth Sveen Kjølrsrud

Leder
Rådet for sykepleieetikk

Etikk

Dilemma

Sosiale medier

Sykepleien 2017 105 (4) (e-61478)
DOI: 10.4220/Sykepleiens.2017.61478

Rådet for sykepleieetikk har i hele sin periode fra november 2015 sett med uro på språkbruken på sosiale medier. Det gjelder generelt, men også for kommentarer som kommer til saker Rådet har gått ut med. Kommentarene kan komme fra sykepleiere.

Vi har drøftet problematikken med jevne mellomrom, og tenkt det ikke bør gå uaktet hen. Samtidig er vi klare på at vi ikke ønsker å være et organ som hever pekefingeren mot enhver ytring vi måtte være uenig i. Så er det allikevel slik at vi i vårt mandat skal fremme etisk standard i sykepleiepraksis og utdanning, bidra til å styrke helsetjenestens generelle verdibevissthet og dernest fremme etisk refleksjon i Norsk Sykepleierforbund. Vi vil derfor forsømme oss om vi skulle forbli tause når vi er vitne til ytringer som etter vår mening til de grader er over streken, for å si det sånn.

Hva gjør sosiale medier med oss?

Ekkokammerbegrepet handler om hvorvidt det er slik at sosiale medier forsterker de oppfatningene vi allerede har når vi finner personer med like meninger, og at vi med det blir mer og mer ensporet. For mange kan det se ut til å være en lavere terskel for å skrive sin mening på sosiale medier, enn å skrive et avisinnlegg i en papiravis. Man opplever en slags forsterkning i ens eget syn når flere «kaster seg på» i en veldig fart. Men forskning hevder faktisk at det motsatte skjer: Sosiale medier fungerer ikke slik at de forsterker de meningene vi har, vi blir konfrontert med mange ulike meninger som vi ikke får i våre private og sosiale relasjoner, der vi ofte holder sammen med likesinnete.

Engasjement er bra

Jeg har ikke nok kunnskap om hva som er riktig her, men jeg synes forskningen på feltet er spennende. Det Rådet for sykepleieetikk imidlertid har erfart, og som er kjernen i dette innspillet, er språket som blir brukt og dernest hvordan man skråsikkert hevder fakta i saken.

I Yrkesetiske retningslinjer punkt 6, omtales «Sykepleieren og samfunnet». Her vektlegges at «sykepleieren deltar aktivt i den offentlige debatt og bidrar til at faglige og etiske normer legges til grunn for sosial- og helsepolitiske beslutninger».

Det er kjempeflott at sykepleiere engasjerer seg i debatter! Ytringsfriheten er et høyt skattet gode vi har i vårt land. Men hva vi skriver er ikke alltid likegyldig. I YER, punkt 6.7, står det: «Sykepleieren verner om fagets omdømme, og skal ved offentlig opptreden gjøre det klart om hun/han opptrer på egne vegne av seg selv, yrkesgruppen eller andre.»

Språkbruken overrasker oss

Så hvordan verne om fagets omdømme? Når Rådet for sykepleieetik har hatt saker til behandling som er omtalt i media, har vi til tider blitt svært overrasket hvordan debatten har gått på sosiale medier. Det er som nevnt språkbruken som overrasker oss.

«Jeg som Rådets leder ble gjenstand for hat og massive trusler.»

Noen saker engasjerer mere enn andre i vår yrkesgruppe, men også ute i samfunnet. I Rådet hadde vi en artig diskusjon da vi hadde lest en ytring i Sykepleien hvor forfatteren skrev at empatien forsvant klokka 04.00 om natten når hun var på nattevakt. Hun ønsket nærmest pasienten dit pepperen gror da de trengte hjelp, og sykepleieren helst ville hjem å sove. Mange sykepleiere, veldig mange, ga støtte til dette, og flere i Rådet var overrasket. Hvordan vil pasientene oppleve dette?

Ville vi ha sagt dette ansikt til ansikt?

Da Rådet behandlet saken om studenten som ikke ville servere svinekjøtt, i august 2016, eksploderte det på sosiale medier. Rådet ble bejublet av de fleste, saken kom i alle sosiale medier og aviser over hele verden. Vi var på et tidspunkt oppriktig bekymret da vi så hetsen som gikk i en retning. Vi stilte oss spørsmål om denne saken ikke burde blitt publisert. Men så skjønner vi alle at det også ville vært et stort dilemma da vi ønsker oss transparens, og vi vektlegger nettopp den ytringsfriheten vi har, og saken var relevant.

Vi hadde også en sak som kom i riksdekkende avis med tittelen «Ensomhet, det offentliges ansvar?». Saken vekket debatt i sosiale medier, men her ble kritikken rettet mot politiske beslutninger og byråkratisk stahet eller mangel på fleksibilitet.

Hat og trusler

Dette året fikk vi hijabsaken. Rådet vedtok med 8 mot 1 stemmer at vi aksepterer hijab i helsesektoren. Da saken kom i Aftenposten i januar, ble jeg som Rådets leder gjenstand for hat og massive trusler. Vi ble presset i brev etter brev om å lese oss opp på islam. Jeg ble beskyldt for å støtte IS, være for pedofili, og jeg måtte passe meg da «de» visste hvor jeg bodde. Jeg er satt på en liste over personer i Norge som motarbeider korset, og det er klart det gjør inntrykk når jeg vet det er «falske fakta».

Nå, etter to måneder, er stormen stilnet «der ute» i denne omgang. Da tilstrømmningen av henvendelser var som verst, var det lett å tro det eksisterte et ekkokammer som forsterket debattantenes mening. Ville man ha fremført alle ytringene ansikt til ansikt? Jeg må ile til og si: Det er ingen grunn til å tro at det bare er sykepleiere som har stått for hetsen. Men det finnes sykepleiere som ytrer seg på en uklok måte. Da er det viktig å minne om vårt samfunnsmandat, profesjonsetikken og hvilke verdier som står på spill. Vi er avhengige av tillit i befolkningen; det er viktig å huske på vårt omdømme.

Mange viktige saker framover

Det koster å ha meninger, og man må som råd og som Rådets leder tåle å stå i stormen. Det skal gå fint, det er ytringsfrihetens pris. Rådet for sykepleieetikk har mange spennende saker vi vil jobbe med i 2017. Vi vil sette søkelys på etiske utfordringer i samfunnet innen bioteknologi, eggdonasjon, surrogati og eutanasi. Så vil vi fremdeles og selvfølgelig være på banen for alle dere sykepleiere der ute som har etiske dilemmaer dere vil drøfte anonymt med oss. Vi vil også minne om vår webapplikasjon på [NSF Yrkesetikk](#).